

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 8/2002 vp

Hallituksen esitys kansalaisuuslaiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 7 päivänä marraskuuta 2002 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen kansalaisuuslaiksi (HE 235/2002 vp).

Eduskunta-aloite

Valiokunta on käsitellyt tässä yhteydessä — lakialoitteen LA 180/1999 vp laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta (Riitta Prusti /sd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 10 päivänä joulukuuta 1999.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylijohtaja Pentti Visanen, sisäasiainministeriö
- yksikön päällikkö Pekka Hyvönen, ulkoasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Eija Siitari-Vanne, oikeusministeriö

- hallitusneuvos, lainsäädäntöjohtaja Seppo Kipinoinen, puolustusministeriö
- johtaja Tiina Suominen, Ulkomaalaisvirasto
- toiminnanjohtaja Paula Selenius, Suomi-Seura ry
- puhemies, Suomi-Seura ry:n puheenjohtaja Pertti Paasio, Kanadan varapuhemies Veli Ylänkö ja sihteeri Tiina Strandberg, Ulkosuomalaisparlamentti
- professori Mikael Hidén
- professori Ilkka Saraviita.

Lakialoitteesta ovat aikaisemmin olleet kuultavina

- sisäasiainministeri Kari Häkämies
- lainsäädäntöneuvos Eero J. Aarnio, oikeusministeriö
- oikeustieteen tohtori, dosentti Lauri Hannikainen
- professori Martin Scheinin.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi kansalaisuuslaki, jossa säädetään Suomen kansalaisuuden saamisesta, säilyttämisestä ja menettämisestä sekä kansalaisuusaseman määrittämisestä. Aikaisemmin kansalaisuutensa menettäneelle ja hänen jälkeläiselleen varataan mahdollisuus saada Suomen kansalaisuus takaisin ilmoitusmenettelyllä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2003 aikana.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa arvioidaan lakiehdotusta perustuslain 5 §:n Suomen kansalaisuutta koskevien säännösten kannalta. Lisäksi lakiehdotusta tarkastellaan suhteessa perustuslain 6 ja 21 §:n säännöksiin. Esityksen mukaan lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Lakialoite

Lakialoitteeseen LA 180/1999 vp sisältyvä lakiehdotus koskee kaksoiskansalaisuuden mahdollistamista kumoamalla kansalaisuuslain

säännökset kansalaisuuden menettämisestä. Lisäksi ehdotukseen sisältyvät säännökset menetettyn kansalaisuuden palauttamisesta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT**Yleisperustelut***Yleisarviot*

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Perustuslain 5 §:ssä säädetään Suomen kansalaisuudesta. Se saadaan perustuslain mukaan syntymän ja vanhempien kansalaisuuden perusteella sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Kansalaisuus voidaan lisäksi myöntää laissa säädettyin edellytyksin myös ilmoituksen tai hakemuksen perusteella. Suomen kansalaisuudesta voidaan perustuslain mukaan vapauttaa vain laissa säädettyillä perusteilla ja sillä edellytyksellä, että henkilöllä on tai hän saa toisen valtion kansalaisuuden. Esityksessä ehdotetussa laissa on tarkoitus säätää kattavasti kaikista näistä perustuslain mukaisesti lailla säänneltävistä seikoista. Valiokunta yhtyy lähes kokonaan esityksessä ehdotettuihin asiaratkaisuihin.

Esitykseen sisältyvä lakiehdotus on kovin vaikeaselkoinen. Seikka on tässä tapauksessa tavanomaistakin valitettavampi lain sääntelykohteen takia. Kieliasun vaikeaselkoisuus johtuu esimerkiksi siitä, että lakiehdotus on vahvasti käsitteellinen ja että käsitteitä on monissa säännöksissä käytetty toistuvasti eikä niihin esimerkiksi ole tekstiä keventäen viitattu kielen tavanomaisin keinoin. Paikoitellen kysymys on myös tekstin kömpelyydestä ja muunlaisesta ilmeisestä viimeistelemättömyydestä.

Valiokunta on vaalikauden nykyvaiheessa ja erityisesti ulkosuomalaisten kaksoiskansalaisuuden mahdollistamiseen kohdistamat odotuk-

set huomioon ottaen pitänyt asianmukaisena, että esityksen tällaisista heikkouksista ja puutteista huolimatta sen pohjalta säädetään uusi laki. Valiokunta tekee lakiehdotukseen lukuisia kielellisiä ja teknisluonteisia korjauksia.

Suomen kansalaisuuden takaisin saaminen

Ilmoitusmenettely. Valiokunta pitää tärkeänä esityksen mukaista monikansalaisuuden hyväksymistä. Käytännössä oleellisin lain voimaantuloa seuraava osa tätä uudistusta on lakiehdotuksen 60 ja 61 §:ssä säännelty kysymys niiden henkilöiden mahdollisuudesta saada ilmoituksesta takaisin Suomen kansalaisuus, jotka ovat sen aikana menettäneet saatuaan hakemuksesta tai siihen verrattavalla tavalla vieraan valtion kansalaisuuden. Tämä ilmoitusmenettely on voimassa viisi vuotta lain voimaantulosta. Näin pitkä aika on perusteltu. Merkittävästi tätä lyhyempi aika saattaisi Ruotsissa saatujen kokemusten valossa aiheuttaa ilmoitusten ruuhkautumista ja voisi myös vaikeuttaa asianmukaista tiedottamista.

Esityksen mukaan kyseinen erityisperusteinen ilmoitusmenettely on pääosin samanlainen kuin ilmoitusmenettely muutoinkin. Tämän ehdotuksen oleellisin seuraus on, että ilmoitus on näissäkin tapauksissa jätettävä henkilökohtaisesti. Läsnäolovaatimus koskee myös kanssakijaa sekä hakijana olevaa lasta ja hänen puolestaan ilmoituksen jättävää huoltajaa.

Tällainen sääntely on erityisen merkityksellinen sellaisille ulkosuomalaisille, jotka asuvat suurissa maissa, kuten Yhdysvalloissa, Kanadassa ja Australiassa. Siellä henkilökohtainen käynti diplomaattisessa edustustossa, konsulaatissa tai kunniakonsulaatissa saattaa helposti vaatia hyvin pitkiä, satojen ja ehkä tuhansienkin

kilometrien kalliita matkoja. Ulkosuomalaisia asuu myös maissa, joissa Suomella ei lainkaan ole tarkoitettuja toimintapisteitä. Läsnäolovaatimus voi tällaisista syistä muodostua tosiasialliseksi esteeksi ilmoituksen tekemiselle ja on siksi korostetun vaikutuksellinen ulkosuomalaisten yhdenvertaisuuden kannalta. Henkilökohtaisen asioinnin vaatimus on lisäksi omiaan lisäämään olennaisesti edustustojen ja konsulaattien työmäärää.

Ruotsissa toteutettu käytäntö kansalaisuusilmoitusten toimittamisesta postitse on valiokunnan saaman selvityksen mukaan osoittautunut toimivaksi ja joustavaksi. Luopuminen ilmoituksen henkilökohtaisesta jättämisestä ei ole merkinnyt ongelmia henkilöllisyyden todistamisessa. Entiset Ruotsin kansalaiset ovat kysyneet dokumentoimaan aukottomasti aiemman kansalaisuutensa ja uuden valtion kansalaistamishistoriansa passi-, hakemus- ja päätöstiedoilla.

Näihin seikkoihin vedoten valiokunta on täydentänyt hallituksen esitystä siten, että lakiehdotuksen 61 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa kansalaisuuden saamista tarkoittavan ilmoituksen voi myös lähettää postitse Suomen diplomaattiseen edustustoon, konsulaattiin tai kunniakonsulaattiin.

Asevelvollisuus. Valiokunta on erityisesti kansalaisuuden takaisin saavien entisten Suomen kansalaisten ja heidän jälkeläistensä kannalta kiinnittänyt huomiota kansalaisuuteen perustuslain 127 §:n mukaisesti liittyvään maanpuolustusvelvollisuuteen. Asevelvollisuuslain 45 §:n 1 momentin perusteella on Suomen kansalaiseksi otettu ulkomaalainen asevelvollisuuteen nähden samassa asemassa kuin syntyperäinen Suomen kansalainen. Pykälän 3 momentti koskee muun muassa kaksoiskansalaisuuden omaavan henkilön vapauttamista varusmiespalveluksesta rauhan aikana (siviilipalveluksen osalta tätä sääntelee siviilipalveluslain 11 §).

Valiokunta pitää tarpeellisena, että ulkosuomalaiset vapautetaan rauhan ajan varusmiespalveluksesta ja siviilipalveluksesta. Hallituksen pitää seurata tältä kannalta Pääesikunnan ja si-

viilipalveluskeskuksen vapauttamishakemusten ratkaisukäytäntöä. Edellä mainittu tavoite on varmistettavissa siten, että säädetään 60 §:n mukaiseen viiden vuoden määräaikaan liittyvä laki kyseisten henkilöiden vapauttamisesta. Näin myös irrotettaisiin voimavaroja vapauttamishakemusten käsittelystä.

Kunniakonsulaatin asema

Eräät hakemukset ja ilmoitukset voidaan lakiehdotuksen 44 ja 61 §:n mukaan jättää myös asianomaiseen Suomen diplomaattiseen edustustoon ja konsulaattiin sekä kunniakonsulaattiin. Kunniaakonsulaatit eivät ulkoasiainhallintolain 7 §:n 2 momentin perusteella ole valtion hallintoviranomaisia. Niiden kuten muidenkin edustustojen tehtävät muodostuvat lakiehdotuksen mukaisesti ennen muuta hakemusten ja ilmoitusten vastaanottamisesta, hakemuksen ja ilmoituksen jättäjän henkilöllisyyden tarkastamisesta sekä hakemuksen ja ilmoituksen alustavasta tarkastamisesta sen varmistamiseksi, että siitä ei puutu olennaisia tietoja. Tällainen tehtäväkokonaisuus on perustuslain 124 §:ssä tarkoitettu julkinen hallintotehtävä.

Julkisen hallintotehtävän siirtämisen perustuslaissa säädetystä edellytyksistä tässä yhteydessä on erityistä merkitystä sillä, että siirtäminen ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Kunniaakonsulaateille lakiehdotuksen mukaan tulevien tehtävien laatu huomioon ottaen valiokunta pitää mainitulta kannalta riittävänä, että asioiden käsittelyyn sovelletaan hallintomenettelylakia.

Lakiehdotuksen 34 §:n 2 momentin 3 kohdan a alakohdasta ilmenee, että kunniakonsulaatti ei ole toimivaltainen ottamaan vastaan Suomen kansalaisuuden omaavien kaksoiskansalaisten ilmoituksia halustaan säilyttää Suomen kansalaisuus. Sama koskee hakijan kutsumista 46 §:n 3 momentin perusteella antamaan tietoja hakemuksen tai ilmoituksen johdosta, joka mahdollisuus on varattu ainoastaan diplomaattiselle edustustolle ja lähetetyn virkamiehen johtamalle konsuliedustustolle. Näitä sääntelyjä vastaavasti valiokunta katsoo asianmukaiseksi, että la-

kiehdotuksen 61 §:ään valiokunnan täydentä-mässä muodossa liittyvästä mahdollisuudesta määrätä hakija henkilökohtaisesti paikalle voi päättää vain muu edustusto kuin kunniakonsu-laatti.

Yksityiskohtaiset perustelut

2 §. Määritelmät. Valiokunta ei pidä asianmu-kaisena rinnastaa 8 kohdan tapaan avio- ja avo-liittoa sekä rekisteröimisestä riippumatta rekis-teröityä parisuhdetta ja sen kaltaista parisuhdet-ta. Valiokunta on kielellisten tarkistusten ohella muuttanut kohtaa niin, että puolison määritelmä kattaa ainoastaan avio- ja avopuolisot. Sen lisäk-si puolisoa koskevia säännöksiä sovelletaan myös rekisteröidyssä parisuhteessa. Valiokunta on poistanut ehdotuksesta sen kohdan, joka kos-kee rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain mukaisessa suhteessa sitä rekisteröimättä elä-vää henkilöä. Tämä ehdotus olisi vastoin edus-kunnan mainitun lain hyväksymisen yhteydessä hyväksymien lausumien (EV 95/2001 vp) ajatus-ta siitä, että laki rekisteröidystä parisuhteesta ei koske sellaisten samaa sukupuolta olevien, yh-dessä asuvien asemaa, jotka eivät rekisteröi suh-dettaan, ja että niitä säännöksiä, joita lainsää-dännössä on avioliitonomaisista suhteista, ei voida rekisteröityä parisuhdetta koskevan lain perusteella soveltaa samaa sukupuolta oleviin, yhdessä asuviin henkilöihin.

5 §. Lapsen ja huoltajan kuuleminen. Valio-kunta on muuttanut 3 momenttia siten, että siitä ehdotettua selvemmin näkyy pääsääntö sosiaali-viranomaisen lausunnon hankkimisesta lapsen edun selvittämiseksi.

7 §. Varsinainen asunto ja koti. Valiokunta on poistanut tarpeettomana pykälän loppuosasta viittauksen ulkomaalaislainsäädäntöön, koska 14 ja 15 §:n säännöksistä yksilöityy riittävästi, mistä seikasta Suomessa asumisen luetaan alka-van.

13 §. Kansalaistamisen yleiset edellytykset. Kansalaistaminen voi pykälän 1 momentin pe-rustelujen mukaan sisältää tarkoituksenmukai-suusharkintaa. Laissa säädettäviä kansalaistami-sen edellytyksiä täydentää esityksen mukaan kaikkien hakijan tilanteeseen liittyvien asian-haarojen arviointi kokonaisuudessaan. Kansa-laistamiseen sisältyvää harkintaa koskee pykä-län 3 momentti.

Kansalaisuuden saamisen sääntelyä koskee perustuslain 5 §:n johdosta lailla säätämisen vaatimus. Sääntelyn liiallinen harkinnanvarai-suus ei ole tämän kanssa sopusoinnussa. Pykä-län 1 momentin voidaan-ilmaisu on näin ollen ongelmallinen. Valiokunta onkin poistanut sen perustuslaista johtuvista syistä. Päätöksenteko kansalaisuuden saamisesta ei siksi voi perustua viime kädessä tarkoituksenmukaisuusharkin-taan vaan on kaikin osin lain säännöksiin sidot-tua. Mainitun poiston myötä valiokunta on kui-tenkin täydentänyt 3 momenttia yleislausekkeen kaltaisella ilmaisulla, jonka mukaan henkilöä ei kansalaisteta myöskään silloin, jos kansalaista-minen olisi muusta painavasta syystä hakijan ti-lanteen kokonaistarkastelun perusteella vastoin valtion etua.

Nuhteettomuusedellytyksellä tarkoitetaan 1 momentin 3 kohdan mukaan sitä, että hakija ei ole syyllistynyt rangaistavaan tekoon. Tästä edellytyksestä tehtäviä poikkeuksia sääntelevän 19 §:n perusteluista selviää, että hakijan koko-naisvaltaiseen tarkasteluun voisi sisältyä myös mahdollisen lähestymiskiellon ottaminen huo-mioon arvioinnissa. Valiokunta pitää tätä asian-mukaisena mutta katsoo, että lähestymiskiellon kuulumisen nuhteettomuusedellytykseen pitää näkyä laista. Tästä syystä valiokunta on lisännyt maininnan seikasta 3 kohtaan.

15 §. Asumisajan alkaminen. Asumisajan alka-minen kytketään 1 momentin 2 kohdassa pysy-väisluonteisen oleskeluluvan myöntämiseen. Nykyisen ulkomaalaislain 16 §:n mukaisesti oleskelulupia ovat määräaikainen ja pysyvä lu-pa. Määräaikainen oleskelulupa myönnetään yleensä yhdestä viiteen vuoteen. Eduskunnalle annetun ulkomaalaislakiesityksen mukaan pysy-

vän oleskeluluvan lisäksi on olemassa määräaikainen oleskelulupa, joka on joko tilapäinen tai jatkuva (HE 265/2002 vp, 33 §).

Pysyväisluonteisen oleskeluluvan käsite ei ole yksiselitteinen lainsäädännössä. Asumisajan liittäminen siihen on valiokunnan käsityksen mukaan aiheetonta, kun otetaan huomioon 13 §:n 1 momentin 2 kohdan asumisaikasanonnokset. Valiokunta pitää siksi riittävänä, että 15 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään asumisajan alkavan oleskeluluvan myöntämispäivästä. Valiokunta on poistanut kohdasta sanan "pysyväisluonteinen".

19 §. Poikkeukset nuhteettomuusedellytyksestä. Valiokunta on muuttanut pykälän rakennetta siten, että 1 momentti sääntelee nuhteettomuusedellytyksestä poikkeamista. Ehdotuksen 2 momentti on liitetty tähän. Pykälän uudenlainen 2 momentti muodostuu lakiehdotuksen 1 momentin loppuosan niistä säännöksistä, jotka koskevat odotusaikaa ja sen pituutta. Valiokunta on lisännyt näihin nimenomaisen säännöksen tapauksista, joissa tuomioistuin on jättänyt tuomitsematta rangaistuksen rikoksesta.

36 §. Kansalaisuusaseman määrittäminen. Valiokunta on informatiivisuuden vuoksi lisännyt 1 momenttiin 3 §:stä sinänsä ilmenevän seikan, että kansalaisuusaseman määrittää Ulkomaalaisvirasto.

38 §. Maistraatin kansalaisuuden määrittämiseen liittyvät tehtävät. Pykälän 2 momentti koskee menettelyä merkinnän tekemiseksi väestötietojärjestelmään siitä, että kaksoiskansalainen menettää 22 vuotta täyttäessään Suomen kansalaisuuden riittävän yhteyden Suomeen puuttuessa. Suomen kansalaisuudesta voidaan perustuslain 5 §:n 2 momentin mukaan vapauttaa vain laissa säädetyillä perusteilla. Ehdotuksesta ei ole huomauttamista lailla säätämisen vaatimuksen näkökulmasta. Lisäksi 4 § sisältää perustuslain näkökulmasta tärkeän yleissäännöksen kansalaisuudettomuuden estämiseksi.

Ehdotettua sääntelyä on kuitenkin syytä arvioida perustuslain 21 §:n kannalta siltä osin kuin siinä turvataan oikeus saada asia käsitellyk-

si asianmukaisesti viranomaisessa. Koska kyseisenlainen rekisterimerkintä merkitsee asiallisesti Suomen kansalaisuudesta vapauttamista, valiokunta pitää mainitun perusoikeuden valossa asianmukaisena, että tällaisesta merkinnästä ilmoitetaan asianosaiselle, jos hänen osoitteensa on tiedossa. Tällöin hänen on mahdollista turvautua 29 §:n 2 momentissa säädettyyn ilmoitusmenettelyyn Suomen kansalaisuuden saamiseksi takaisin. Valiokunta on muuttanut momenttia tällä tavoin.

39 §. Asianosaisen tietojenantovelvollisuus. Pykälän perusteluista ilmenee, että asianosaisen tietojenantovelvollisuus kohdistuu sekä Ulkomaalaisvirastoon että maistraattiin kansalaisuusasemaa määrittävinä viranomaisina. Valiokunta on täsmentänyt pykälää tällä tavoin.

Ehdotuksen aineellinen ongelma on, että asianosaisen tulisi antaa kaikki tiedossaan olevat tiedot siitä riippumatta, ovatko ne hänelle edullisia vai epäedullisia. Näin laaja tietojenantovelvollisuus on paitsi käytännössä epärealistinen, myös huonosti sopusoinnussa perustuslain 21 §:n 2 momentin säännöksen kanssa hyvän hallinnon takeista. Rikosprosessille ominainen, oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin luettava oikeus olla todistamatta itseään vastaan (HE 309/1993 vp, s. 74/II) merkitsee valiokunnan mielestä hallintomenettelyssä sitä, että yksityinen on velvollinen esittämään selvitystä oman, esimerkiksi hakemuksessaan esittämänsä vaatimuksen tueksi mutta ei itselleen epäedullisista seikoista. Tästä syystä valiokunta on poistanut ehdotuksesta sanan "kaikki".

Pykälän loppuosassa säännelty asianosaisen velvollisuus avustaa tietojen ja asiakirjojen saamisessa rajoittuu perustelujen mukaan siihen, mitä häneltä voidaan kohtuudella edellyttää. Valiokunta on kirjannut tämän rajauksen lakiin.

44 §. Hakemuksen ja ilmoituksen vireillepano. Valiokunta ei pidä asianmukaisena tämän tyyppisessä asiassa, että käsittelymaksun suorittaminen on hakemuksen ja ilmoituksen vireilletulon edellytys. Oikeasuhtaisempaa on vaatia käsittelymaksun suorittamista käsittelyn jatkamisen

edellytyksenä siinä vaiheessa, kun hakijan ja muiden mahdollisten henkilöiden henkilöllisyys on tarkastettu. Valiokunta on muuttanut pykälän 3 momenttia tällä tavoin.

Valiokunta on yleisperusteluissa mainitusta syystä lisännyt pykälään uuden 4 momentin, jonka mukaan tämän lain mukaisten asioiden käsittelyyn kunniakonsulaateissa sovelletaan hallintomenettelylakia.

48 §. Tiedonsaantioikeus rekistereistä. Pykälän 1 momentissa tietosisältöjä ei ole lueteltu tyhjentävästi, vaan ainoastaan ilmaistu, mihin tarkoitukseen tietoja käytetään. Tällaisessa sääntelyssä on valiokunnan käytännössä (esim. PeVL 14/2002 vp, s. 2) pidetty tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen edellytyksenä, että tietojensaantioikeuden säädetään koskevan välttämättömiä tietoja. Momenttia on muutettu näin.

Pykälän 3 momentissa mahdollistetaan tietojen saaminen teknisen käyttöyhteyden avulla. Valiokunta on pitänyt tarpeellisena (esim. PeVL 14/2002 vp, s. 5—6) laissa säädettävän, että tiedot pyytävä esittää ennen käyttöyhteyden avaamista selvityksen siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti. Näin pyritään varmistumaan, että henkilörekisterin pitäjä voi toimia henkilötietolain 32 §:ään perustuvien velvoitteidensa mukaisesti. Valiokunta on lisännyt momenttiin tällaisen säännöksen.

61 §. Kansalaisuusilmoituksen vireillepano. Yleisperusteluissa mainituista syistä valiokunta on lisännyt pykälään uuden 2 momentin mahdollisuudesta lähettää kansalaisuusilmoitus postitse Suomen diplomaattiseen edustustoon, konsulaattiin ja kunniakonsulaattiin. Postitse lähetetty ilmoitus tulisi momentin mukaan vireille sitten, kun hakija on suorittanut 44 §:n 3 momentissa tarkoitetun käsittelymaksun.

Ilmoituksen vastaanottaneen edustuston tulisi 44 §:n 2 momenttia vastaavasti tarkastaa hakijan henkilöllisyys ilmoituksen perusteella. Edustusto voisi tarvittaessa hankkia hakijalta hänen henkilöllisyytensä selvittämiseksi tarpeellisia lisäselvityksiä. Jos henkilöllisyyttä ei olisi mahdollista tarkastaa muutoin kuin hakijan henkilökohtaisen saapuvillaolon perusteella, edustustoon paikalletulo voitaisiin asettaa ilmoituksen käsittelyn jatkamisen ehdoksi. Hakija olisi määrättävä saapumaan sellaiseen edustustoon, johon hänen olisi vaivattominta tulla.

Tarkoitettunlaisen välipäätöksen voisi yleisperusteluissa mainitusta syystä momentin mukaan tehdä vain diplomaattinen edustusto tai lähetetyn virkamiehen johtama konsuliedustusto. Jos siten kunniakonsulaatti päätyy arvioimaan, ettei sen vastaanottamaa ilmoitusta voida ratkaista ilman hakijan henkilökohtaista paikallaoloa, kunniakonsulaatin olisi pyydettävä muuta edustustoa tekemään kyseinen päätös.

Aloite

Koska valiokunta on hyväksynyt hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen kansalaisuuslaiksi, lakialoitteessa tarkoitettu lainsäädäntötarve tulee näin täytetyksi. Tästä syystä valiokunta ehdottaa lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylättäväksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus), ja

että lakialoite LA 180/1999 vp hylätään.

Valiokunnan muutosehdotus

Kansalaisuuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I luku

Yleiset säännökset

1 §
(Kuten HE)

2 §
Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:
(1—5 kohta kuten HE)
6) *kansalaisuusasemalla* nykyistä ja entistä kansalaisuutta, kansalaisuudettomuutta sekä kansalaisuuden tuntemattomuutta;
(7 kohta kuten HE)
8) *puolisolla asianomaisen aviopuolisoa ja asianomaisen kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa elävää henkilöä; säännöksiä puolisoita sovelletaan myös asianomaisen kanssa rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (950/2001) mukaisessa suhteessa elävään henkilöön;*
(9 ja 10 kohta kuten HE)

3 §
(Kuten HE)

4 §

Kansalaisuudettomuuden estäminen

Tämän lain säännöksiä kansalaisuuden menettämisestä ja kansalaisuudesta vapautumisesta (poist.) ei saa soveltaa, jos henkilöstä niiden soveltamisen seurauksena tulisi kansalaisuudeton.

5 §

Lapsen ja huoltajan kuuleminen

(1 ja 2 mom. kuten HE)
Lapsen tai muun kuin hakemuksen tai ilmoituksen tehneen huoltajan vastustuksesta huolimatta hakemus tai ilmoitus voidaan hyväksyä, jos sen katsotaan olevan lapsen edun mukaista. Lapsen edun selvittämiseksi *pyydetään* sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:ssä tarkoitetulta toimielimeltä lausunto, *jollei sen hankkiminen ole ilmeisen tarpeetonta.*

6 §

Selvitetty henkilöllisyys

(1 ja 2 mom. kuten HE)
Jos ulkomaalainen on vähintään viimeksi kuuluneet 10 vuotta esiintynyt väestötietojärjestelmästä ilmenevällä henkilöllisyydellä, *hänen henkilöllisyyttään pidetään 1 momentin mukaisesti selvitettyinä*, vaikka hän on aiemmin esiintynyt useammalla kuin yhdellä henkilöllisyydellä (*poist.*).

7 §

Varsinainen asunto ja koti

Arvioitaessa ulkomaalaisen Suomessa asumista varsinaisella asunnolla ja kodilla tarkoitetaan tässä laissa henkilön tosiasiallista ja pääasiallista oleskelupaikkaa, jossa hän oleskelee (*poist.*) pysyväisluonteisesti.

8 §
(Kuten HE)

2 luku

Suomen kansalaisuus syntymän perusteella

9 §

Lapsi

(Kuten HE)

10 §

Ottolapsi

Ulkomaalainen alle 12-vuotias lapsi, joka on otettu ottolapseksi ja jonka ottovanhemmista ainakin toinen on Suomen kansalainen, saa Suomen kansalaisuuden lapseksiottamisen perusteella siitä ajankohdasta lukien, jolloin lapseksiottaminen on Suomessa pätevä. *(Poist.)*

11 §

Vanhempien avioliitto

(Kuten HE)

12 §

Löytölapsi ja kansalaisuudeltaan tuntemattomien vanhempien lapsi

(1 mom. kuten HE)

Suomessa syntynyttä lasta, jonka vanhempien *(poist.)* kansalaisuus on tuntematon, pidetään Suomen kansalaisena niin kauan kuin hänen ei ole todettu olevan vieraan valtion kansalainen. *Sama koskee Suomessa avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta, jonka äidin kansalaisuus on tuntematon.* Jos lapsi on todettu vieraan valtion kansalaiseksi vasta sen jälkeen, kun hän on täyttänyt viisi vuotta, lapsen Suomen kansalaisuus kuitenkin säilyy.

3 luku

Suomen kansalaisuus hakemuksesta

13 §

Kansalaistamisen yleiset edellytykset

Ulkomaalaiselle myönnetään hakemuksesta *(poist.)* Suomen kansalaisuus, jos hakemusta ratkaistaessa:

(1 ja 2 kohta kuten HE)

3) hän ei ole syylistynyt rangaistavaan tekkoon eikä häntä ole määrätty lähestymiskieltoon *(nuhteettomuusedellytys)*;

(4—6 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)

Henkilöä ei kansalaisteta, vaikka hän täyttäisi kansalaistamisen edellytykset, jos on perusteltua syytä epäillä, että kansalaistaminen vaarantaa valtion turvallisuutta tai yleistä järjestystä, tai jos kansalaisuuden saamisen pääasiallisena tarkoituksena on hyödyntää Suomen kansalaisuuteen liittyvää etuutta ilman tarkoitusta asettua asumaan Suomeen *taikka jos kansalaistaminen muusta painavasta syystä hakijan tilanteen kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella on vastoin valtion etua.*

14 §

(Kuten HE)

15 §

Asumisajan alkaminen

Asumisaika alkaa:

(1 kohta kuten HE)

2) ensimmäisen *(poist.)* oleskeluluvan myöntämispäivästä, jos hakijalla ei ole Suomeen tullessaan maahan muuttoon oikeuttavaa lupaa;

(3 ja 4 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)

16 ja 17 §

(Kuten HE)

18 §

Poikkeukset asumisajasta ja kielitaitoedellytyksestä

Ulkomaalaiselle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus 13 §:n 1 momentin 2 ja 6 kohdan estämättä jos:

1) hänellä on lailliseen ja pitkäaikaiseen Suomessa oleskeluun taikka muuhun tähän verrattavaan syyhyn perustuen kiinteät siteet Suomeen; *sekä*

(2 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)

19 §

Poikkeukset nuhteettomuusedellytyksestä

Ulkomaalaiselle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus 13 §:n 1 momentin 3 kohdan estämättä, jos hakijan tilanteen kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella nuhteettomuusedellytyksestä poikkeamiselle *on* perusteltu syy ottaen huomioon etenkin rikoksesta tai rikoksista kulunut aika, rangaistuksen ankaruus sekä teon laatu. Huomiota kiinnitetään myös siihen, onko hakija syyllistynyt toistuvasti rangaistaviin tekoihin. *Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös ulkomailla annettu tuomio, jos tuomittu rangaistus ei ole Suomen rangaistusjärjestelmän vastainen.*

Arvioinnin perusteella voidaan määrätä odotusaika, jona hakijaa ei kansalaisteta, ellei tähän ole perusteltua syytä. Odotusaika voi olla yhden tai enintään seitsemän vuoden mittainen luettuna ehdottomana tuomitun vankeusrangaistuksen suorittamisesta. Ehdollisen vankeusrangaistuksen, yhdyskuntapalvelun, nuorisorangaistuksen ja sakkorangaistuksen osalta odotusaika voi olla yhden tai enintään kolmen vuoden mittainen luettuna rikoksen tekopäivästä. Sama koskee rikosta, josta tuomioistuimien on jättänyt rangaistuksen tuomitsematta. Sisäasiainministeriö voi antaa ohjeita odotusajan tarkemmasta määräytymisestä.

20—24 §
(Kuten HE)

25 §

Täysivaltaiseksi tulon vaikutus vireillä olevaan hakemukseen

Jos kanssahakija täyttää 18 vuotta tai avioituu, ennen kuin hakemus on ratkaistu, *hän* on täydennettävä *hakemus itseään koskevaksi.*

Jos *lapsi* täyttää 18 vuotta tai avioituu, ennen kuin huoltajan hänen puolestaan tekemä hakemus on ratkaistu, *hän* on vahvistettava allekirjoituksellaan hakemus. Jos hakemusta ei vahvisteta, se hylätään.

(3 mom. kuten HE)

4 luku

Suomen kansalaisuus ilmoituksesta

26 §

Ulkomaalainen, jonka isä on Suomen kansalainen

Ulkomaalainen, joka ei saa 9 §:n nojalla Suomen kansalaisuutta, saa ilmoituksesta Suomen kansalaisuuden, jos hänen syntyessään isä oli Suomen kansalainen ja hän syntyi:

1) Suomessa ja isyys vahvistettiin vasta hänen täytettyään 18 vuotta tai avioituttuaan tätä *nuorempana*; tai

(2 kohta kuten HE)

27 §
(Kuten HE)

28 §

Nuori henkilö

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Suomen kansalaisuutta ei voi 1 momentin nojalla saada henkilö, joka on menettänyt Suomen kansalaisuuden väärin tietojen antamisen perusteella (poist.), eikä myöskään vihollisvaltion

kansalainen tai sen entinen kansalainen, kun puolustustila on saatettu voimaan.

(4 mom. poist.)

29—31 §
(Kuten HE)

5 luku

Suomen kansalaisuuden menettäminen ja säilyttäminen

32 §

Isyyden kumoamisen vaikutus

Jos aviomiehen isyys on kumottu tai isyyden kumoamiseen johtanut kanne on nostettu, ennen kuin lapsi on täyttänyt viisi vuotta, taikka jos vahvistettu isyys on kumottu tai isyyden kumoamiseen johtanut kanne on nostettu viiden vuoden kuluessa isyyden vahvistamisesta, voidaan päättää, että lapsi menettää isän kansalaisuuden perusteella saadun Suomen kansalaisuuden. *Päätös tästä tehdään lapsen tilanteen kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella. Arvioinnissa on otettava huomioon etenkin lapsen ikä ja siiteet Suomeen.*

(2 mom. poist.)

33 §

Kansalaisuuden menettäminen väärin tietojen antamisen perusteella

Jos henkilö on antanut *sellaisen* henkilöään koskevan tai muun (poist.) väärän tai harhaanjohtavan tiedon, *jonka tunteminen olisi johtanut Suomen kansalaisuuden epäämiseen*, taikka sallanut *sellaisen* olennaisen seikan, joka olisi vaikuttanut *samalla tavoin*, voidaan päättää, että henkilö menettää hakemuksesta tai ilmoitukselta saadun Suomen kansalaisuuden.

(2—4 mom. kuten HE)

34 §

Kansalaisuuden säilyttäminen (poist.) täytettyä 22 vuotta

(1 mom. kuten HE)

Riittävä yhteys katsotaan olevan, jos:

(1 ja 2 kohta kuten HE)

3) henkilö on 18 vuotta täytettyään, mutta ennen 22 ikävuoden täyttämistä:

(a ja b alakohta kuten HE)

c) suorittanut Suomessa varusmies- tai siviilipalveluksen.

35 §

(Kuten HE)

6 luku

Kansalaisuusaseman määrittäminen ja viranomaisilmoitukset

36 §

Kansalaisuusaseman määrittäminen

Ulkomaalaisvirasto määrittää viranomaisen tai asianosaisten pyynnöstä kansalaisuusaseman, jos asialla on merkitystä Suomen kansalaisuuden olemassaolon tai siihen liittyvän oikeuden tai velvollisuuden kannalta, viranomaisen henkilörekisterissä olevan merkinnän oikeellisuuden, ulkomaalaisen Suomessa oleskelun taikka muun näihin verrattavissa olevan syyn kannalta.

(2 mom. kuten HE)

37 §

(Kuten HE)

38 §

Maistraatin kansalaisuuden määrittämiseen liittyvät tehtävät

Henkilön säilyttäessä Suomen kansalaisuuden 22-vuotiaana riittävän yhteyden perusteella

maistraatti merkitsee *asian* väestötietojärjestelmään ja ilmoittaa merkinnästä asianosaiselle.

Väestötietojärjestelmästä poimitaan säännöllisesti 22 vuotta täyttäneet Suomen ja jonkin vieraan valtion kansalaiseksi merkityt henkilöt (*poist.*). Jos henkilö on menettänyt Suomen kansalaisuuden 22 vuotta täyttäessään, *koska hänellä ei ole ollut riittävää yhteyttä Suomeen*, maistraatti tekee *asiasta* merkinnän väestötietojärjestelmään ja ilmoittaa *tästä asianosaiselle, jos hänen osoitteensa on tiedossa*.

39 §

Asianosaisen tietojenantovelvollisuus

Asianosaisen tulee antaa *Ulkomaalaisvirastolle ja 38 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa maistraatille* kansalaisuusaseman määrittämistä varten (*poist.*) tiedossaan olevat kansalaisuuden saamiseen ja menettämiseen liittyvät tiedot sekä *avustaa* tarvittavien tietojen ja asiakirjojen *säämisessä niiltä osin kuin avustamista voidaan häneltä kohtuudella vaatia*.

40 §

Viranomaisten keskinäinen ilmoitusvelvollisuus

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Edustuston saatua ilmoituksen henkilön halusta säilyttää Suomen kansalaisuus taikka poliisin tai edustuston myönnettyä Suomen passin 18 vuotta täyttäneelle, mutta alle 22-vuotiaalle henkilölle, poliisi tai edustusto ilmoittaa asiasta (*poist.*) väestötietojärjestelmään. *Vastaavan ilmoituksen antavat Pääesikunta ja siviilipalveluskeskus, kun alle 22-vuotias Suomen kansalainen on suorittanut Suomessa varusmies- tai siviilipalveluksen. Merkintä Suomen kansalaisuuden (poist.) säilymisestä 34 §:n (poist.) nojalla tehdään järjestelmään, ennen kuin henkilö täyttää 22 vuotta. (Poist.)*

(4 mom. kuten HE)

7 luku

Muutoksenhaku

41 §

Muutoksenhaku Ulkomaalaisviraston päätökseen

(Kuten HE)

42 §

Muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen

Hallinto-oikeuden tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus on *myös* Ulkomaalaisvirastolla *siltä osin kuin (poist.)* hallinto-oikeuden *päätöksellä (poist.)* on kumottu *Ulkomaalaisviraston päätös tai (poist.)* muutettu *sitä*.

8 luku

Erinäiset säännökset

43 §

(Kuten HE)

44 §

Hakemuksen ja ilmoituksen vireillepano

Tässä laissa tarkoitettu hakemus ja ilmoitus jätetään henkilökohtaisesti sen kihlakunnan poliisilaitokselle, jonka toimialueella hakijalla on kotikunta. Hakemus Suomen kansalaisuudesta vapautumiseksi, 26 ja 27 §:ssä tarkoitettu ilmoitus (*poist.*) lapsesta ja ottolapsesta sekä 29 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus voidaan jättää myös asianomaiseen Suomen diplomaattiseen edustustoon, konsulaattiin tai kunniakonsulaattiin. Hakijana olevan lapsen puolesta hakemuksen tai ilmoituksen *tekee ja jättää hänen huoltajansa*. Kanssahakijan ja hakijana olevan lapsen on oltava läsnä hakemusta tai ilmoitusta jätettäessä.

(2 mom. kuten HE)

Hakemuksen ja ilmoituksen käsittelyn jatkaminen 2 momentin mukaisen tarkastuksen jälkeen edellyttää Ulkomaalaisviraston käsittelymaksun suorittamista. Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti. Tarkeimmat säännökset maksusta annetaan sisäasiainministeriön asetuksella.

Tämän lain mukaisten asioiden käsittelyyn kunniakonsulaateissa sovelletaan hallintomenettelylakia (598/1982).

45 §

Hakijan liitteet hakemukseen

Hakijan on liitettävä kansalaisuushakemukseen 17 §:ssä tarkoitettu selvitys suomen tai ruotsin kielen taidostaan. Kielitaitoselvitystä ei kuitenkaan tarvita, jos hakijana on alle 15-vuotias lapsi. Jos hakemuksessa on 15 vuotta täyttänyt kanssahakija, hakijan on liitettävä hakemukseen (*poist.*) selvitys myös tämän suomen tai ruotsin kielen taidosta. Jos lapsi täyttää 15 vuotta hakemuksen vireillepanon jälkeen mutta ennen sen ratkaisemista, selvitys hänen kielitaitostaan on liitettävä hakemukseen (*poist.*).

(2 mom. kuten HE)

46 §

Lisäselvitysten hankkiminen

Hakija voidaan velvoittaa liittämään kansalaisuushakemukseensa *ulkomaan* viranomaisen antama rikosrekisteri-ilmoitusta vastaava selvitys niistä valtioista, joissa hakija tai 15 vuotta täyttänyt kanssahakija on oleskellut vähintään kaksi vuotta, jos tällainen selvitys on kohtuudella saatavissa. Hakija voi vaihtoehtoisesti antaa suostumuksensa tällaisen selvityksen hankkimiseen.

(2 mom. kuten HE)

Ulkomaalaisvirasto, suojelupoliisi ja keskusrikospoliisi voivat kutsua hakijan antamaan hakemuksen tai ilmoituksen käsittelyä varten tarvittavia tietoja. Näiden viranomaisten on mahdollisuuksien mukaan haastateltava hakijaa samanaikaisesti. Jos hakemus tai ilmoitus on pan-

tu vireille ulkomailla, asianomainen Suomen diplomaattinen edustusto tai lähetetyn virkamiehen johtama konsuliedustusto voi Ulkomaalaisviraston pyynnöstä kutsua hakijan antamaan asian käsittelyä varten tarvittavia tietoja.

(4 mom. kuten HE)

47 §

Ulkomaalaisvirastolle annettavat asiakirjat

(1 mom. kuten HE)

(*Poist.*) Ulkomaan viranomaisen antaman asiakirjan on oltava laillistettu tai siihen on liitettävä asianomaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen antama todistus, jollei laillistaminen tai (*poist.*) todistuksen liittäminen asiakirjaan ole ilmeisen tarpeetonta. Hakijan tai muun asianosaisen on omasta aloitteestaan vireillä olevassa asiassa huolehdittava asiakirjan kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle. Ulkomaalaisvirasto voi hyväksyä myös muun kuin laillistetun asiakirjan ja asiakirjan, jossa ei ole edellä mainittua todistusta, sekä asiakirjan, jota ei ole käännetty, jos tämä on perusteltua kyseisen asiakirjan ja asian laadun perusteella.

48 §

Tiedonsaantioikeus rekistereistä

Ulkomaalaisvirastolla on sille laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi oikeus sen lisäksi, mitä muualla on säädetty, salassapitosäännösten estämättä saada maksutta asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitulla tavalla tietoja, jotka ovat välttämättömiä Suomen kansalaisuuden saamisen, säilyttämisen, menettämisen ja siitä vapautumisen edellytysten selvittämiseksi sekä kansalaisuusaseman määrittämiseksi seuraavasti:

(1—3 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)

Edellä 1 momentissa tarkoitettut tiedot voidaan saada teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa. Ulkomaalaisviraston on ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista esitettävä henkilörekisterin pitäjälle selvitys siitä,

että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

49 §
(Kuten HE)

50 §

Päätös ja sen tiedoksianto

Tämän lain nojalla tehtyä hakijalle myönteistä päätöstä ei tarvitse perustella. Milloin päätös on vain osittain myönteinen taikka milloin lasta koskeva myönteinen päätös on tehty vastoin toisen huoltajan tai lapsen tahtoa, päätös perustellaan.

Hakijalle myönteinen päätös voidaan antaa tiedoksi (*poist.*) lähettämällä päätös postitse hänen ilmoittamaansa osoitteeseen. Vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon Suomessa viimeistään seitsemän päivän ja ulkomaille viimeistään 30 päivän kuluttua kirjeen lähettamisestä, jollei muuta näytetä.

Muu kuin hakijalle myönteinen päätös annetaan tiedoksi postitse saantitodistusta vastaan. Päätös voidaan myös luovuttaa hakijan, tämän huoltajan tai muussa kansalaisuusasiassa asianosaisen tai tämän huoltajan valtuutuksen perusteella tiedoksiannon vastaanottajalle tai tämän edustajalle. Tiedoksiannosta on tällöin laadittava kirjallinen todistus, josta käy ilmi tiedoksiannon toimittaja ja vastaanottaja sekä tiedoksiannon ajankohta. Jos ulkomaille tarkoitettua tiedoksiantoa ei saada toimitetuksi, asiakirja annetaan tiedoksi Suomessa yleistiedoksiannolla siten kuin siitä säädetään tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966).

51 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin viranomaisten tehtävistä hakemuksen, ilmoituksen ja kansalaisuusaseman määrittämisestä koskevan asian vireillepanossa ja käsittelyssä, käsittelymaksun suorittamisesta pantaessa asia vireille kunniakonsulaatissa sekä viran-

omaisten keskinäisen yhteistyön järjestämisestä toimien tarkoituksenmukaiseksi yhteensovittamiseksi ja tiedonvälityksestä huolehtimiseksi Suomen kansalaisuutta koskevissa asioissa.

9 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

52 §
(Kuten HE)

53 §

Yleiset siirtymäsäännökset

Lain voimaantulon jälkeen vireille tulevaan asiaan sovelletaan tätä lakia jäljempänä säädettyin poikkeuksin.

Lain voimaantulon jälkeen vireille tulevan kansalaisuushakemuksen hakijaan ja kanssakijaaan sovelletaan 13 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisen asumisajan sijasta aikaisemman lain asumisaikaedellytystä, jos hakija kansalaisuushakemusta vireille pantaessa täyttää aikaisemman lain asumisaikaedellytyksen ja jos kansalaisuushakemus pannaan vireille vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

(3 mom. kuten HE)

54 §

Lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan kansalaisuusilmoitukseen ja hakemukseen kansalaisuuden säilyttämisestä sovelletaan aikaisempaa lakia kansalaisuuden saamisen ja säilyttämisen edellytysten osalta (*poist.*) sekä aikaisemman lain 8 b §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettuun asiaan aikaisemman lain kansalaisuuden menettämistä tai säilyttämistä koskevia säännöksiä (*poist.*).

(2 mom. kuten HE)

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan kansalaisuushakemukseen sovelletaan aikaisemman lain mukaista kunniallisuusedellytystä tai tämän lain 13 §:n 1 momentin 3—5 kohdan ja

19 §:n säännöksiä sen mukaan, *kummat säännökset johtavat* hakijalle edullisempaan lopputulokseen.

(4 mom. kuten HE)

55 §

Ehdollinen kansalaistamispäätös

(1 mom. kuten HE)

Ulkomaalaisvirasto voi 1 momentin mukaisessa päätöksessä mainitun hakijan kirjallisesta pyynnöstä päättää ehdon poistamisesta, jos pyyntö on tehty päätöksessä määrätyn ajan kuluessa. Jos ehto koskee myös kanssahakijaa, ehdon poistaminen *hänen osaltaan* edellyttää hakijan kirjallisen pyynnön lisäksi kanssahakijan huoltajien ja 12 vuotta täyttäneen kanssahakijan suostumusta. Asian ratkaisussa *noudatetaan* lisäksi soveltuvien osin, mitä lapsen ja huoltajan kuulemisesta tässä laissa säädetään. Jos kanssahakija on päätöksen antamisen jälkeen täyttänyt 18 vuotta tai avioitunut, hänen on pyydettävä ehdon poistamista omalta osaltaan.

(3 mom. kuten HE)

56—60 §
(Kuten HE)

61 §

Kansalaisuusilmoituksen vireillepano

(1 mom. kuten HE)

Edustustoon ilmoitus voidaan myös lähettää postitse. Tällöin ilmoituksen vireilletulon edellytyksenä on, että 44 §:n 3 momentissa tarkoitettu käsittelymaksu on suoritettu. Edustuston tulee postitse lähetetyn ilmoituksen perusteella ja tarvittaessa lisäselvityksiä hankkimalla tarkastaa hakijan henkilöllisyys. Jos henkilöllisyyttä ei ole mahdollista muutoin tarkastaa, asianomainen Suomen diplomaattinen edustusto tai lähetetyn virkamiehen johtama konsuliedustusto voi asettaa ilmoituksen käsittelyn jatkamisen ehdoksi, että hakija saapuu henkilökohtaisesti edustustoon. Kunniakonsulaatin on sille lähetetyn ilmoituksen johdosta tarvittaessa pyydettävä muuta edustustoa tekemään tällainen päätös. (Uusi)

62 §
(Kuten HE)

Helsingissä 17 päivänä tammikuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Paula Kokkonen /kok	Johannes Leppänen /kesk
vpj.	Riitta Prusti /sd	Pekka Nousiainen /kesk
jäs.	Tuija Brax /vihr	Heli Paasio /sd
	Klaus Hellberg /sd (osittain)	Osmo Puhakka /kesk
	Esko Helle /vas	Pekka Ravi /kok
	Gunnar Jansson /r	Markku Rossi /kesk
	Jouko Jääskeläinen /kd	Ilkka Taipale /sd
	Saara Karhu /sd	
	Jouni Lehtimäki /kok	vjäs. Veijo Puhjo /vas (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jarmo Vuorinen.